

Onderwerp Voortgang pilot trajectbegeleiding economisch daklozen	
Nummer	2021/4296
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.
Programma/beleidsveld	2.3 Opvang, wonen en herstel
Afdeling	MO
Auteur	Boekestijn, S.
Telefoonnummer	023-5115707
Email	sboekestijn@haarlem.nl
Kernboodschap	Met ingang van 1 juni 2019 is een pilot voor anderhalf jaar gestart waarin maximaal 13 trajecten worden aangeboden aan economisch daklozen in de maatschappelijke opvang. Dat houdt in dat deelnemers van de pilot -de economisch dakloze of het economisch dakloze gezin- worden gekoppeld aan een trajecthouder van HVO-Querido. De trajecthouder en de cliënt(en) stellen samen een trajectplan op dat is gericht op uitstroom. De pilot is in 2020 door de gemeente in gesprek met de betrokken partijen, HVO-Querido, Brede Centrale Toegang, Sociaal Wijkteam, en het Centrum voor Jeugd en Gezin geëvalueerd. Met deze informatienota worden de belangrijkste uitkomsten en het vervolg van de pilot toegelicht.
Behandelveorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Samenleving. In de commissievergadering van 29 oktober 2020 is de brede aanpak dak- en thuisloosheid besproken. Tijdens deze vergadering zijn er verschillende vragen gesteld over het project 'uitbreiden trajectbegeleiding economisch daklozen'. Door wethouder Meijs is tijdens de vergadering toegezegd dat de commissie nader wordt geïnformeerd over de voortgang van de pilot.
Relevante eerdere besluiten	- Brede aanpak Dak -en Thuisloosheid 2020-2021 (2020/883762) in commissie samenleving 29 oktober 2020
Besluit College d.d. 19 januari 2021	1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

Inleiding

In de commissievergadering van 29 oktober 2020 is de brede aanpak dak- en thuisloosheid¹ besproken. Tijdens deze vergadering zijn er verschillende vragen gesteld over het project 'uitbreiden trajectbegeleiding economisch daklozen'. Door wethouder Meijs is tijdens de vergadering toegezegd dat de commissie nader wordt geïnformeerd over de voortgang van de pilot. In deze informatienota informeren wij u over de aanleiding, de opzet, de stand van zaken en het vervolg van de pilot.

Hoe is de ondersteuning aan daklozen georganiseerd in Haarlem?

We onderscheiden in Haarlem verschillende groepen binnen de groep daklozen: de OGGZ doelgroep en de economisch daklozen. Onder de OGGZ-doelgroep verstaan we (kwetsbare) Inwoners die te kampen hebben met een combinatie van problemen, vooral psychiatrische stoornis of ernstige psychosociale problemen, verslaving, schulden, verstandelijke beperking, (dreigende) dakloosheid. Deze groep is onvoldoende zelfredzaam om het eigen leven zelfstandig weer op orde te brengen. Een deel van de groep is zorgmijddend. Sinds 2015 vangen we als gemeente naast de OGGZ-doelgroep ook de economisch daklozen op. Het betreft zowel gezinnen als alleenstaanden. Onder economisch daklozen verstaan we mensen die alleen op het gebied van huisvesting niet zelfredzaam zijn en niet terug kunnen vallen op voorliggende voorzieningen en/of het eigen sociale netwerk. Levensgebeurtenissen zoals een vechtscheiding, werkloosheid en/of een faillissement liggen meestal ten grondslag aan de problemen. Ten tijde van de verwerving maatschappelijke opvang en beschermd wonen in 2018 werd verondersteld dat de groep 'economisch daklozen' zelfredzaam genoeg is om zelf binnen de sociale basis een beroep te doen op de mogelijkheden en voorzieningen die er zijn. Bij de aanbesteding in 2018 is daarom een onderscheid gemaakt tussen de ondersteuning aan economisch daklozen en de ondersteuning aan de OGGZ doelgroep².

Concreet richt de ondersteuning aan daklozen zich op één of meer van de volgende resultaten³:

- a. tijdelijke opvang voor de cliënt; en
- b. begeleiding naar zelfredzaamheid waarbij de cliënt samen met de trajecthouder een trajectplan opstelt met als doel dat de cliënt zo snel mogelijk kan uitstromen en in staat is zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving

Voor economisch daklozen bestaat de ondersteuning uit het bieden van tijdelijke opvang (onderdeel a). Voor ondersteuningsvragen kunnen de economisch daklozen, net zoals andere inwoners van Haarlem, onder meer een beroep doen op het sociaal wijkteam en/ of het Centrum voor Jeugd en Gezin. Voor de OGGZ doelgroep bestaat de ondersteuning in de vorm van tijdelijke opvang

¹ Voor het plan van aanpak dak en thuisloosheid 2020 en 2021 zie ook <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Commissie-samenleving/2020/29-oktober/17:10/22-10-uur-Brede-aanpak-van-Dak-en-Thuisloosheid-2020-2021-MTM/20200883762-2-Bijlage-1-Brede-aanpak-van-Dak-en-Thuisloosheid-2020-en-2021.pdf>.

² De informatie over de aanbesteding is terug te vinden via <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/2017504262-2-Bijlage-1-Aanbestedingsdocument-Opvang-Wonen-en-Herstel.pdf>.

³ Zie ook verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Haarlem 2020 <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Haarlem/CVDR640605.html>

(onderdeel a) aangevuld mét individuele trajectbegeleiding vanuit de opvanglocatie (onderdeel b). De trajecthouder stelt samen met de cliënt een trajectplan op zodat de cliënt zo snel mogelijk kan uitstromen.

Rol Sociaal Wijkteam bij ondersteuning daklozen in Haarlem:

Naast het ondersteunen van (economisch) daklozen is ook afgesproken dat het wijkteam een rol kan spelen bij de uitstroom uit de opvang naar de wijk. Er vindt dan een warme overdracht vanuit HVO-Querido naar het wijkteam van de wijk plaats waar het gezin of de alleenstaande gaat wonen.

Rol CJG bij ondersteuning economisch dakloze gezinnen in Haarlem:

Het CJG is betrokken bij de begeleiding voor de economisch dakloze gezinnen. Het CJG ondersteunt ouders in geval van (opvoed)problemen van hun kinderen. Ook heeft het CJG een signalerende taak, bijvoorbeeld bij het toe leiden naar specialistische jeugdzorg of als er zorgen zijn over de veiligheid van de kinderen.

Aanleiding pilot

Hoewel de veronderstelling was dat economisch daklozen zelfstandig konden uitstromen leerde de realiteit echter dat veel economisch daklozen, net zoals de OGGZ-doelgroep, niet op eigen kracht de opvang konden verlaten en dat de gemiddelde verblijfsduur langer was dan de toegestane 6 maanden. Dat heeft onder andere te maken met het feit dat er weinig passende woningen beschikbaar zijn en economisch daklozen niet altijd de benodigde inspanningen verrichten om aan woonruimte te komen en/of dat er toch sprake is van achterliggende problematiek. Gezien deze omstandigheden is 1 juni 2019 gestart met een pilot waar naast OGGZ daklozen, ook een deel van de economisch daklozen extra begeleiding konden krijgen.

Opzet pilot

Met ingang van 1 juni 2019 is een pilot gestart voor 1,5 jaar. Binnen de pilot was er budget beschikbaar om maximaal 13 economisch daklozen tegelijkertijd te begeleiden. De pilot was met name bedoeld voor de economisch daklozen met problemen op meerdere levensgebieden. De economische daklozen met voornamelijk een huisvestingsvraag kwamen niet in aanmerking voor deelname aan de pilot. In de periode van 1 juni 2019 tot en met 31 december 2020 ontstonden hierdoor twee verschillende groepen economisch daklozen:

1. Economisch daklozen die deelnemen aan de pilot:

Cliënten die deelnemen aan de pilot werden gekoppeld aan een vaste trajecthouder van HVO-Querido. De trajecthouder stelt samen met de cliënt een plan op gericht op uitstroom. Voor deze groep was er gemiddeld twee uur per week begeleiding beschikbaar. Er is gekozen voor een traject van twee uur per week omdat de problematiek lichter is dan de daklozen met Oggz-problematiek die gemiddeld een traject van drie uur krijgen. Mocht blijken dat gedurende het traject sprake is van ernstige psychiatrische of psychosociale problematiek (Oggz-problematiek) dan wordt terug verwezen naar de Brede Centrale Toegang. Zij geven dan een Oggz-beschikking af voor de opvang in Hoofddorp (voor gezinnen) of voor de reguliere maatschappelijke opvang Velserspoort/Wilhelmina (voor alleenstaanden).

2. Begeleiding van cliënten die niet deelnemen aan de pilot:

De economisch daklozen waarbij alleen een enkelvoudige woonvraag speelt kunnen zelf ondersteuning vragen aan het sociaal wijkteam.

2. Kernboodschap

In juni en oktober 2020 heeft er een gesprek plaatsgevonden met de betrokken ketenpartners; HVO-Querido, de Brede Centrale Toegang, Centrum voor jeugd en Gezin, en het Sociaal Wijkteam. De belangrijkste uitkomsten worden hieronder samengevat.

1. Door de trajectbegeleiding is er meer en eerder zicht op de multi-problematiek.

In de praktijk blijkt dat er vaak meer speelt dan alleen een huisvestingsvraagstuk. Volgens HVO-Querido spelen er vaak problemen op meerdere levensgebieden. Dakloosheid hangt vaak samen met andere problemen: werkloosheid, armoede, schulden, relatieproblemen, scheiding, huiselijk geweld, trauma, verwaarlozing en kindermishandeling. Via de trajectbegeleiding komt deze problematiek aan het licht en kunnen deze problemen worden opgepakt, waardoor economisch daklozen beter voorbereid zijn op het zelfstandig wonen. Dit beeld wordt bevestigd door het Sociaal Wijkteam, de Brede Centrale Toegang en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Zij constateren dat dankzij de trajectbegeleiding bij uitstroom uit de opvang cliënten minder problemen ervaren met het betalen van de huur of verzorging/ veiligheid van de kinderen. Het is op basis van de huidige resultaten nog niet in beeld te brengen of deze uitstroom ook duurzamer is dan uitstroom zonder traject.

2. Door de trajectbegeleiding worden cliënten geactiveerd om actief te zoeken naar huisvesting.

Van economisch daklozen wordt verwacht dat zij actief zoeken naar huisvesting (ook buiten Haarlem en in andere regio's). De cliënt dient zelf alles in het werk te stellen om zo snel mogelijk een oplossing te vinden voor zijn opvang- en woonproblematiek. In de praktijk blijkt dat economisch daklozen zelf niet altijd actief opzoek gaan en hier meer hulp bij nodig hebben. Door het inzetten van trajectbegeleiding is er actief iemand betrokken waardoor er ondersteuning kan worden geboden bij het zoeken. Met behulp van de trajectbegeleiding zijn er tijdens de pilot verschillende mensen uitgestroomd buiten de contingentenregeling.

3. Door trajectbegeleiding is er meer zicht op de inzet van de client zelf.

In de voorwaarden voor opvang is opgenomen dat de cliënt zelf alles in het werk dient te stellen om zo snel mogelijk een oplossing te vinden voor zijn opvang- en woonproblematiek. Bij de OGGZ daklozen heeft de trajectbegeleider de taak om samen met de cliënt een trajectplan op te stellen. De trajecthouder voert gezamenlijk met de cliënt regie over het plan en de bijbehorende acties. Als cliënten pertinent niet meewerken aan het trajectplan dat is gericht op uitstroom of als cliënten wel opvang willen maar een trajectplan weigeren, kan de maatschappelijke opvang worden beëindigd. Bij economisch daklozen zonder traject is het onvoldoende inzichtelijk welke acties een cliënt onderneemt om uit te stromen. Het niet meewerken aan uitstroom is bij economisch daklozen, net zoals bij OGGZ daklozen, een reden om de opvang te beëindigen, maar doordat er onvoldoende zicht is op het handelen van de economisch daklozen kan hier nu onvoldoende op gestuurd worden. Door een trajecthouder te koppelen aan de cliënten worden er standaard voortgangsgesprekken gevoerd met de client/ het gezin. Hierdoor is er meer zicht op wat de client/ het gezin actief onderneemt om uit te stromen. De trajectbegeleider heeft hierbij ook een signalerende functie als het traject

stagneert. Door de inzet van trajectbegeleiding kan er net zoals bij de OGGZ daklozen, wel gestuurd worden op uitstroom.

4. Tijdens de pilot was de vraag naar begeleiding groter dan het beschikbare aanbod.

Omdat er een beperkt aantal plaatsen beschikbaar waren tijdens de pilot, is er vooral ingezet op de begeleiding van gezinnen. In de praktijk bleek dat er ook bij de alleenstaanden een grote behoefte was aan een meer intensieve vorm van begeleiding. Ook bij deze groep wordt geconstateerd dat mensen langer in de opvang verblijven dan de toegestane 6 maanden.

5. Het was niet altijd duidelijk wie er verantwoordelijk was voor ondersteuning, het Sociaal Wijkteam of HVO-Querido.

In de periode van juni 2019 tot en met 31 december 2020 kregen niet alle economisch daklozen dezelfde begeleiding aangeboden, een deel krijgt een traject aangeboden van HVO-Querido via de pilot en een deel kan zelf ondersteuning vragen aan het Sociaal Wijkteam. De werkwijze van HVO-Querido en het Sociaal Wijkteam verschillen. Zo krijgen mensen die gebruik maken van de pilot meer uur begeleiding dan in het Sociaal Wijkteam. Hier komt bij dat de begeleiding van HVO-Querido dagelijks toegankelijk is voor cliënten en hierdoor ook meer zichtbaar is, dan de begeleiding vanuit het Sociaal Wijkteam.

6. Cijfers

In de periode van 1 juni 2019 tot en met 30 november 2020 hebben 29 gezinnen en 2 alleenstaanden een traject ontvangen via HVO-Querido. In de periode van 1 juni 2019 tot en met 30 november 2020 is er vooral ingezet op de trajectbegeleiding aan gezinnen. De beschreven resultaten hebben dan ook met name betrekking op deze doelgroep.

In de periode van 1 juni 2019 tot en met 30 november 2020 zijn er in totaal 26 gezinnen uitgestroomd, 19 gezinnen hadden in deze periode een trajectbegeleider van HVO-Querido. Het aantal gezinnen dat is uitgestroomd in de periode van 1 juni tot en met 30 november 2020 is iets hoger dan de periode in het jaar voor de pilot (15). Tot nu toe zien we nog geen afname in de duur van het verblijf, dit is gedeeltelijk te verklaren doordat de gezinnen al lange tijd (soms meer dan een jaar) in de opvang verbleven voor er met de trajectbegeleiding vanuit de pilot werd gestart. Bij de start van de pilot waren er 15 gezinnen die langer dan de toegestane 6 maanden in de opvang verbleven. Op het moment van schrijven verblijven er nog 10 gezinnen in de maatschappelijke opvang die langer dan de toegestane 6 maanden in de opvang verblijven. Dit hangt mede samen met het gebrek aan voldoende passende woonplekken om naar door te stromen. Ook is het vermoeden dat de coronacrisis invloed heeft gehad op de uitstroom zo was het aanbod aan sociale huurwoningen afgenomen en werd in onze regio minder verhuisd. Hierdoor was de totale uitstroom uit de intramurale voorziening (waaronder de maatschappelijke opvang) in 2020 lager dan in 2019.

	Periode van 1 juni 2018 tot 1 juni 2019	PILOT Periode van 1 juni 2019 tot 1 juni 2020	PILOT Periode 1 juni tot 30 november 2020
Aantal uitgestroomd in de periode van	15	19	7
Gemiddelde verblijfsduur	9,7 mnd	10,8 mnd	9,9mnd

Helaas is het op basis van de huidige cijfers lastig om de resultaten van de groep mét trajectbegeleiding en de groep zonder trajectbegeleiding te vergelijken omdat deze groepen te veel van elkaar verschillen. HVO-Querido heeft zich met name gericht op de groep met meervoudige problematiek en/of gezinnen/alleenstaanden die afkomstig zijn uit een andere regio of het buitenland en geen (woon)perspectief hebben in onze regio. Ook met trajectbegeleiding is het door de gespannen woningmarkt, lastig om huisvesting te vinden. Het Sociaal Wijkteam heeft vooral de gezinnen begeleid met voornamelijk een woonvraag. Hierdoor zijn de resultaten van de pilot niet goed te vergelijken met de resultaten van de gezinnen die begeleiding ontvangen van het Sociaal Wijkteam.

Algemene conclusie

In de periode van de pilot zijn er iets meer mensen uitgestroomd dan in het jaar voor de pilot. Ook zien we dat er minder mensen langer dan zes maanden in de opvang verblijven. Het is echter nog te vroeg om te zeggen of de trajectbegeleiding aan economisch daklozen daadwerkelijk bijdraagt aan een snellere uitstroom. Zo kunnen we de doelgroep met trajectbegeleiding niet vergelijken met de groep die geen trajectbegeleiding ontvangt van HVO-Querido omdat de achtergrond sterk van elkaar verschilt. Wel wordt geconstateerd dat enkelvoudige problemen bijna niet voorkomen in de praktijk, en dat de onderliggende problematiek sneller in kaart wordt gebracht als er een trajectbegeleider betrokken is. Door de begeleiding wordt vroegtijdig aan problemen gewerkt en aangestuurd op een passende en duurzame oplossing. Cliënten worden door de trajectbegeleiding aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid en zijn daardoor intrinsiek gemotiveerd. Ook is het door het koppelen van een trajectbegeleider aan economisch daklozen mogelijk om te sturen op uitstroom, wat zonder trajectbegeleiding lastig is omdat er geen vast aanspreekpunt is voor de cliënten.

3. Consequenties

Omdat op basis van de huidige resultaten het nog te vroeg is om te kunnen zeggen of de pilot daadwerkelijk bijdraagt aan een snelle uitstroom is de pilot in het kader van de brede aanpak dak- en thuisloosheid met één jaar verlengd. Bij de verlenging is ervoor gekozen om geen onderscheid meer te maken tussen economische daklozen met enkelvoudige of meervoudige problematiek. Vanaf 1 januari 2021 kunnen alle economisch daklozen extra begeleiding krijgen vanuit de pilot. Door de trajectbegeleiding voor iedereen beschikbaar te stellen krijgen alle economisch daklozen een trajecthouder, hierdoor kan er beter worden gestuurd op uitstroom. De verlenging van de pilot geeft de mogelijkheid om de resultaten over een langere periode te volgen.

Financiële consequentie

Gemiddeld verblijven om en nabij 25 economisch daklozen in de maatschappelijke opvang. Mensen in de pilot hebben een traject van gemiddeld twee uur per week. Hier is voor gekozen omdat de problematiek lichter is dan de daklozen met OGGZ-problematiek, die gemiddeld een traject van drie uur krijgen. De kosten voor de pilot komen op €200.000,- uitgaande van 25 personen die tegelijkertijd 2 uur per week begeleid worden.

Trajectbegeleiding is een speerpunt in de brede aanpak voor dak- en thuisloosheid. De gemeente Haarlem ontvangt voor de uitvoering van het plan dak- en thuisloosheid 5,6 miljoen extra via de decentralisatie uitkering. Van de 5,6 miljoen is €500.000 gereserveerd voor het verbeteren van de trajectbegeleiding. Dit is voldoende budget om gedurende het jaar aan minimaal 25 dak- en thuislozen 2 uur per week begeleiding te bieden.

4. Vervolg

Eind 2021 wordt op basis van de resultaten bepaald hoe en of de pilot een vervolg krijgt.